Szívlekvár

Kőrösi Zoltán íróval Bán Magda beszélget

A napokban jelenik meg új regényed, amelyből már október 5-én olvastak fel pályatársaid. A borítón csakúgy, mint a címben rettentő ellentmondás feszül. Ha csak a címbe belegondolok, horrorisztikus.

Örülök, hogy ezt mondod, mert nekem eszembe se jutott volna. Horrorisztikus? Remek! Így biztosan több értelmezési lehetősége van a címnek, s már nem is kell tartanom attól, hogy esetleg édeskésnek vagy ironikusnak tűnik.

Ami a felolvasást illeti: azt meglepetésként, ajándékként kaptam nálam lényegesen fiatalabb íróktól és költőktől, a tudtom nélkül szervezték meg, hogy még a megjelenés előtt felolvasnak a regényből. Irulok, pirulok, még a végén barátkoznom is kell velük…. Na, majd megerőltetem magam…

Párhuzamos történetek a 20. századból, egy orosz család és egy magyar család anyai illetve apai ágon. A családtörténetet szívesen választod szerkezetként. De talán több ez, mint forma?

Elfogadom, hogy ez a regény egy családtörténet, de csak akkor, ha Magyarországot tekintjük családnak. Ebben a regényben mindenki Magyar. Egyébként pedig életutak sorolódnak, szerintem nem párhuzamosan, hanem összefonódva: egy gigantikus, hihetetlen fordulatokkal megélt élet Moszkvától, a Szovjetuniótól Budapestig, s mellé magyar családtörténetek, lehetséges-valószerűtlen, huszadik századi magyar sorsok. Egyáltalán nem esztétikai érv, de elmondom, hogy miként a másfél évszázadot felölelő oroszországi sors is egy valós életút dokumentumaira, egy ma is Budapesten élő orosz származású fantasztikus asszony elbeszélésére épült, úgy a Magyar család sorskonstrukciói is úgynevezett megtörtént eseményeken alapulnak. S ahol ez már-már hihetetlen, ott szégyelljék magukat a tények. Az egyesített jelentésük pedig azt hiszem, eléggé egyértelmű: ez a regény a boldogulás, a túlélés esélyeiről beszél. Arról, hogy az ember a legalkalmazkodóbb állat.

Az áradó történetmesélésbe beleszőttél sok fontos, létfilozófiai gondolatot, axióma tömörségű megfogalmazást, például éppen a mese használatáról és mibenlétéről. Erről a regényben Papa, a harmadik Magyar Sándor beszél.

Azt hiszem, erről maguk a történetek beszélnek, hol az egyik, hol a másik szereplő sorsán át. És velük, a sorsaikkal a *Szívlekvár* azt akarja elmondani, megmutatni, hogy maga a mesélés, a mesemondás, az élet, az életünk történetekbe öntése miként lehet egyszerre a túlélés záloga és közben teremtés is. Ha úgy tetszik, akár gyógymód. Határ, ahol véget ér a filozófia, és elkezdődik az irodalom. Határ, ahol a kényszerek ellenében a szavak mágiája képes működni. Ezért a történetmondás a mesélés teremtő mivoltát idézve bukkan fel többször is egy idézet a nagy varázsló Salman Rusdhie-tól, éppen a történetmondás mibenlétéről, céljáról.

Húsz évvel ezelőtt jelent meg az első prózai műved, ez a mostani a tizenhatodik. Mit gondolsz az első húsz évről?

Azt gondolom, hogy húsz évem elszelelt. Mi mást gondolnék? Ahogy a regény egyik szereplője mondja: „eldönthetetlen, hogy a múlt felől törekszel a jelenen át a jövő felé, avagy a jövőből csurogsz reménytelenül a jelenen át a múltba". Másfelől pedig azt gondolom, hogy nem múlt el, itt van minden perce velem, akár tudom, akár nem. Csillognak, pörögnek, úszkálnak, meg lehet érinteni, simogatni őket. Persze megpróbálhatsz elbújni is előlük, áltathatod magad. Itt, körülöttünk most szinte minden ezt szolgálja, mennek is tönkre a dolgaink rendesen. Itt van a múltunk a mozdulatainkban, és boldogok lehetünk, hogy a történeteink, a mesélésünk, a szavaink okosabbak, s többnyire bátrabbak is nálunk. Aztán, mire felocsúdnánk, kezdjük megsejteni, micsoda hatalma van a kimondott szavaknak felettünk. Szerencsére akkor már késő: benne vagyunk a saját történeteinkben, magunk vagyunk a saját regényeink hősei, akik elmondják a regényüket. Nem úgy élünk ezen a vidéken, ahogyan élnünk kellene, hát legalább az elmondásban, átadásban, az elmesélésben érezzük meg a méltó létezést.

Fotó: litera.hu